

18.2

Συνώνυμα - Αντώνυμα (αντίθετα)

Συνώνυμα ονομάζονται οι διαφορετικές λέξεις που έχουν περίπου την ίδια σημασία.

παπάς – ιερέας
λευκός – άσπρος
μπαμπάς – πατέρας
κ.ά.

Αντώνυμα (αντίθετα) ονομάζονται οι λέξεις που έχουν αντίθετη σημασία.

ψηλός – κοντός
πλούσιος – φτωχός
όμορφος – άσχημος
πάνω – κάτω
γεμίζω – αδειάζω
ανεβαίνω – κατεβαίνω
κ.ά.

18.3

Ομώνυμα - Παρώνυμα

Ομώνυμα είναι οι λέξεις που προφέρονται το ίδιο αλλά έχουν διαφορετική σημασία.

ο δανεικός – ο δανικός (από τη Δανία)
το διάλειμμα (στο σχολείο) – το διάλυμα (υγρού)
σήκω (πάνω) – σύκο (φρούτο)
πήρα (κάτι) – (αυτός έχει) πείρα
η εφορία (οικονομική υπηρεσία) – η ευφορία (πλούσια παραγωγή)
κλείνω την πόρτα – κλίνω ένα ρήμα
το κλίμα της χώρας – το κλήμα στην αυλή μας (κληματαριά, αμπέλι)
ο κριτικός (αυτός που ασκεί κριτική) – ο κρητικός (από την Κρήτη)
η λίρα (νόμισμα) – η λύρα (μουσικό όργανο)
ο λιμός (πείνα) – ο λοιμός (αρρώστεια)
ο όρος (συμφωνία) – το όρος (βουνό)
σήκω (ρήμα) – σύκο (το φρούτο)
ο τοίχος (σιπιτιού) – το τείχος (της πόλης)
το φύλλο (δέντρου) – το φύλο (αρσενικό ή θηλυκό)
ο ψηλός (που έχει ύψος) – ο ψιλός (λεπτός)
κ.ά.

Παρώνυμα ονομάζονται οι λέξεις που μοιάζουν στην προφορά, αλλά έχουν διαφορετική σημασία.

οι αμυγδαλιές (δέντρα) – οι αμυγδαλές (αδένες)
ο αμαρτωλός (αυτός που έχει αμαρτίες) – ο αρματολός (αυτός που κρατάει άρματα)
εγκληματώ (κάνω έγκλημα) – εγκλιματίζω (εισάγω κάποιον με ομαλό τρόπο στις κλιματικές ή άλλες συνθήκες)
ο Ινδός (από την Ινδία) – ο Ινδιάνος (ιθαγενής της Αμερικής)
στερώ (παίρνω κάτι που ανήκει σε άλλον) – υστερώ (μένω πίσω)
η στήλη (επιτύμβια) – ο στύλος (η κολόνα)
η σφήκα (έντομο) – η σφίγγα (μυθολογικό τέρας)
ο τεχνικός (σε σχέση με μια τέχνη) – ο τεχνητός (αυτός που δεν είναι φυσικός)
κ.ά.

Προσοχή! Επειδή τα παρώνυμα μοιάζουν στην προφορά, πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί μην τυχόν τα μπερδέψουμε!

Τονικά παρώνυμα: Μερικές φορές, μπορώ να ξεχωρίσω τις λέξεις αυτές από τη θέση του τόνου.

γέρνω – γερνώ
γέρος – γερός
νόμος – νομός
παίρνω – περνώ
πίνω – πεινώ
σχολείο – σχόλιο
χώρος – χορός

Πολύσημα

Πολύσημο: Μια λέξη με παραπάνω από μία σημασίες, οι οποίες έχουν σχέση μεταξύ τους και προκύπτουν συνήθως από μεταφορά.

μεγάλος (= μεγαλόσωμος, ηλικιωμένος, σπουδαίος)
πρόσωπο (του ανθρώπου, του κτίσματος, στη γραμματική)
το χείλος (του ανθρώπου, του ποτηριού, του γκρεμού)
πόδι (του ανθρώπου, του τραπέζιου κτλ.)